

HELIKOPTERSKO REŠEVANJE – IZKUŠNJA PONESREČENCA

Mire Steinbuch

Tisti bo! Edini oprimek, v dosegu desne roke, velik, razkošen. Sem bil jaz v teh tisočih ali milijonih letih prvi, ki ga je zgrabil? Bi ga moral bolj preizkusiti? Saj sem ga, kot običajno. Ni zvenel votlo, ni se majal. Pa sem ga prijel najprej z desnico, obe nogi postavil na trenje, poprijel še z levico in obremenil ... Tedaj je moj angel varuh pogledal stran. Nekaj ga je zmotilo, brhka planinka, telefon, politični položaj, črevesje ... vrag si ga vedi kaj. Pred menoj je zahreščalo. Zahrbten, potuhnjen glas, kot bi prihajal iz notranjosti gore. Takoj mi je postalo jasno, kaj se dogaja, rešitve ni bilo več. Pred oči je padel temen zastor, pospešeno sem začel padati. Začutil sem rahel sunek, izpulil sem klin, ki sem ga zabil, nato še enega, šibkejšega, ven je šel tudi stari klin. Ker ni bilo težav z aerodinamiko, sem po desetmetrskem poletu s hrbtom treščil na gredino kot slabo izdelana raketa modelarskega krožka. Iz prsi se je dvignil val vročine in se izlil v usta. Kri? Ne. Zaslon se je rzasul, zagledal sem sive stene, toda le za hip, kajti vrglo me je v preval nazaj, in še enkrat, in še nekajkrat, dokler me ni ustavila napeta vrv. Obležal sem, otrpel, v ušesih je glasno šumela tišina. Pogledal sem navzgor, proti Urbanu, ki je z vrvjo ustavil moje salte. Hotel sem vstati, pa me je ostra bolečina prikovala v tla. Spravil sem se na kolena in komolce in se začel nagonsko, kot žival v brlog, plaziti po strmih melišču navzgor proti prijatelju, saj nisem hotel biti sam. Zaslišal sem čudne zvoke, kot aaarrgh, aaarrgh, aaarrgh ... Ponavljalo se je z vsakim premikom. Ne da bi obrnil glavo, sem poškilil proti desni, vendar tam ni bilo nikogar. Dojel sem, da je to moj glas.

Urbanove oči za lečami očal so se mi zdele večje kot običajno. Nekaj trenutkov sva nemo strmela drug v drugega. Nato je spregovoril s suhim glasom: »Jaz bi brez težav plezal kot prvi.«

S stisnjenim glasom sem odvrnil: »Saj vem, ampak jaz ne bi mogel za teboj.«

»Kaj pa naj potem? Pokličem GRS?«

Po krajši pavzi sem z ubitim glasom iztisnil iz sebe: »Pa daj.«

Med tem kratkim dialogom sem pritajeno stokal in iskal položaj, v katerem bi me manj bolelo. Rebra in križ. Zlasti križ, v katerem me je ostro zbadalo in butalo. Ležal sem pod balvanom, v katerem je bilo varovališče, postrani na boku, po nagnjenem pobočju bi počasi drsel navzdol, a sem se z nogami vkopal v trdo zmes peska in zemlje.

Medtem je Urban že vzpostavil stik s centrom: » ... boli ga v križu ... ja, lahko premika noge ... ne, ne more stati pokonci ...«

Za trenutek sem se izgubil v lastnih mislih in preklinjal neudobni položaj. Bila sva nad kaminom, ki sva ga pravkar

preplezala in je prešel v veliko kotanjo z nagnjeno široko polico, na kateri sem ležal. Levo od mene, tako se mi je zazdelo, so bila tla bolj ravna.

Urbanu sem rekel, da bi mi bilo morda tam bolj udobno.

»Najprej se obleci. Začelo te bo tresti.«

Iz mojega nahrbtnika je izvlekel oblačila in mi jih pomagal obleči. Srajco, brezrokavnik in vetrovko. Nato mi je sezul plezalnike, mi obul nogavice in nizke čevlje. Tako opremljen sem se splazil pod predel stene, iz katere sem padel. Tam je bilo le za trohico bolje. Urban je v bičevem vozlu prilagodil dolžino vrvi, s katero sem bil privezan v stojšče, ki sta ga sestavljala dva stara klina.

»Kaj so pa rekli?« sem vprašal.

»Da bodo prišli, kakor hitro bo mogoče. Boš kaj pojedel? Popil?«

Naredil sem nekaj požirkov in pri tem nagnil glavo nazaj. Grozno, tole nad nama. Zagledala sva se v temne oblake, ki so se grozeče zbirali na oni strani Mojstrovke. Če jih ne bo kmalu, naju ne bodo mogli danes pobrati. Nevihta in dolga, mrzla noč v steni tudi za zdravega ni prijetna, kaj šele za nekoga v tako bednem stanju, v kakršnem sem bil jaz. Sicer sva imela vsak svojo astrofolijo, vendar ne vem, kako se obnese, ker mi je še nikoli ni bilo treba uporabiti. Minute so se vlekli in raztegovale, kot da bi čas stopical na mestu. Opazno se je stemnilo, oblačna gmota nad Avstrijo, v kateri se je na dolgo pobliskavalo, se je približala. Morda se mi je samo zazdelo, da je veter prinesel nekaj dežnih kapelj? Kje je zdaj ta helikopter? Če ga bo neurje prehitelo, bo hudo. Reševalci v takem ne bodo tvegali, neumno bi bilo to pričakovati od njih.

»Slišiš?«

Zadržal sem dih in napel ušesa kot zajec, ki je zaslišal pasji lajež. Komaj slišno brnenje se je bližalo in postajalo močnejše. Zagledala sva zeleno piko, ki se je večala. Imela sva dober razgled na Vršič in Erjavčevo kočo. Pika je postala zelen kačji pastir, ki je zaokrožil okoli koč in se bližal steni. Urban je dvignil roke v znak ipsilon – yes, potrebujeva pomoč. Zdaj je bil helikopter že tako blizu, da sva skozi okna videla nejasne obrise glav. Izginil je za steno, nato se je ropot začel oddaljevati. Osupla sva se spogledala v nastajajočo tišino. Nakazuje se možnost, da bova nocoj postavljena pred trdo preizkušnjo. Če se ne bo vrnil, bom to pošteno občutil.

»Poslušaj, spet!«

Komaj slišni ropot se je krepil, helikopter večal in se ustavil skoraj nad nama, kjer je začel lebdeti. Skoti vrata je splezal možak v rdečem kombinezonu, ki ga je tanka nitka začela počasi spuščati. Srce mi je udarilo v divjem ritmu veselja in olajšanja. Reševalec je nihal in se vrtel okoli svoje osi, enkrat se je zadel v steno in se spretno odbil. Kmalu je pristal pred nama. Obraza mu nisem

mogel dobro videti, ker je bil skrit v veliki čeladi s slušalkami in mikrofonom. Spodbudno me je potrepiljal po rami, kar mi je v tistem trenutku neverjetno dobro delo. V hipu sem bil bolj miren. Na hitro je pregledal položaj, rekel, naj vstanem, če morem, in že je imel v rokah najlonsko zanko, s katero me je pripel v svoj pas. Ko sem se pritrjen obešal na moža, ki je prišel z neba, sem se spomnil Okrešlja in Humarja ter zaskrbljeno zavpil, naj pogledata, če sem res odvezan od stojišča. Oba sta preverila in pokimala. Videl sem, da je reševalec nekaj spregovoril v mikrofona in izgubil sem tla pod nogami. Zanihala sva v zraku. Nenavaden občutek. Spreletelo me je nekaj tesnobi podobnega, v duhu sem videl podolgovato rdeče-plavo telo z belo čelado, ki pada v globino. Odločno sem pregnal privid in kmalu so me potegnili v helikopter. V kabini je bil še en reševalec, pozneje se je pokazalo, da je zdravnik, ki se je prijazno nasmehnil, me prav tako spodbudno potrepiljal po rami in vprašal, kaj se je zgodilo in kje me boli.

»Ali boste pobrali tudi prijatelja?« sem vprašal.

Pokazal je proti pilotu: »On odloča.«

Na Vršiču so me odložili na travo pred Erjavčevo kočo. Helikopter se je takoj dvignil in poletel proti vrhu stebra. Kmalu je spet pristal. Iz njega je zlezal Urban, nasmejan do ušes. Upam, da se bo spomnil udobnega in hitrega sestopa, ko bova naslednjič sedela pri pivu.

V ordinaciji je bilo prijetno toplo. V spodnjicah sem ležal na ozki postelji, pokrit z rjuho, okoli mene pa kup plezalne opreme in oblačil. Doktor, ki me je z ekipo in vozičkom, na katerega so me položili, sprejel na strehi jeseniške bolnišnice, kjer smo pristali, si je na zaslonu računalnika ogledoval rentgenske slike. Ob sprejemu mi je rekel hello, jaz pa njemu živjo. Mislil je, da sem Anglež, ker sem imel še vedno na glavi čelado, na sebi pa pas z vso plezalno kramo. Od zaslona se je obrnil k meni:

»Dobro ste jo skupili. Na levi strani sta zlomljeni 8. in 9. rebro, v ledvenem delu pa dve vretenci, L1 in L4. Morda bo potrebna operacija, to bomo še videli.«

Žaluzije na zunanji strani okna so bile tesno skupaj, tako da nisem videl ven. Sem pa videl, kako so se krivile v močnem vetru in slišal udarce težkih dežnih kapelj in zamolklo grmenje. Bil sem zadovoljen, da sem bil na

suhem in ne pod tistim balvanom, dva raztežaja pod vrhom smeri. Vesel sem bil zaradi Urbana, ki je bil tudi na varnem. Čeprav morda zdajle koraka po cesti proti avtu, ki sva ga pustila pred kočo na Gozdu, je rešen. Pozneje mi je povedal, da je štopal.

Bolečina je postala topa, enakomerna, skoraj znosna. Verjetno je bil to učinek injekcije, ki sem jo dobil na Vršiču med ležanjem na travi. A je rekel dve rebri? Hja, to bo nekaj časa bolelo, tako pravijo vsi, ki so to doživeli; čakaš, da se zaceli, pa mine. Vretenca? Na hrbtenici. Pomigal sem z nožnimi prsti. V redu. Diagnozo sem slišal, razumel, verjetno ni nič tragičnega, ker je zdravnik govoril z ravnodušnim glasom, kot bi omenil, da je bila tudi danes zjutraj zemlja lepo zapečena in hrustljava. Takrat še nisem povsem dojel, da to pomeni zlom hrbtenice, da se je kljub smoli s tistim odlomljenim oprimkom srečno končalo. Bi pretiraval, če bi rekel, da sem se ponovno rodil? In to se mi ni zgodilo prvič.

Za menoj so tri operacije, okrevanje in dolga rehabilitacija. Če me bo srce vleklo nazaj v krušljivo lepoto naših sten, upam, da me bosta odvracala razum in spomin na to, kar sem prestal. Zadovoljen sem s plezališči in opremljenimi smermi. Včasih pomislim, z nenavadno veselo hvaležnostjo, kako je lepo spet normalno hoditi, tekati, plezati ali voziti kolo. Da lahko vse to počnem, se moram zahvaliti večjim rokam kirurga travmatologa na ljubljanskem UKC in svoji trmi.

Tistega 28. julija pred tremi leti¹ sem na lastni koži občutil, kaj pomenita dobro organizirana reševalna služba in požrtvovalno delo reševalcev ter pilotov. Pozneje sem sicer poslušal pripombe, da bi me morali takoj imobilizirati v vakuumsko vrečo, vendar menim, da bi to pomenilo dragoceno izgubo časa in ogrozilo uspešnost reševanja. Povsem mogoče je, da tistim fantom dolgujem življenje, saj ne vem, kako bi preživel tako viharno noč, kajti nevihta je ponehala šele v zgodnjih jutranjih urah. Zato menim, da je bilo hitro in odločno ukrepanje povsem upravičeno.

¹ 28. julija 2007 sva Urban Kunc in Mire Steinbuch plezala 500-metrsko smer Hudičev steber v Prisanku. Nesreča se je zgodila nekaj minut po 17. uri.